

GORAN FILIPI
Sveučilište u Puli
ul. I. Matetića Ronjgova 1, HR – 52100 Pula
gfilipi@unipu.hr

ISTRORUMUNJSKI ENTOMONIMI DOMAĆEG PODRIJETLA

U članku je obrađen 21 naziv za kukce i nekoliko oblika koji su u najužoj svezi s njima (npr. *med*, *žalac*). Iz opsežnijeg korpusa od preko osam tisuća oblika (istraživanja su obavljena u više navrata, posljednje provjere i nadopune 2011. godine i to u svim mjestima gdje se i danas govori istrorumunjski: Žejane, Šušnjevica, Nova Vas, Jesenovik, Letaj, Brdo, Škabići, Trkovci, Zankovci, Miheli, Kostrčan) koji smo sami prikupili, a ne sadrži samo entomonime. Za ovaj smo članak napravili samo izbor domaćih, izvornih entomonima. Ukoliko se uz domaće nazive u pojedinim istrorumunjskim selima rabe i posuđeni oblici i oni su u ovom članku obrađeni do krajnjih etimona. U odnosu na cjelokupan korpus domaćih je oblika poprilično jedna trećina. Uz svaki se entomonim zabilježen na terenu dosljedno navode i oblici iz literature (svih istrorumunjskih rječnika i glosara koji su nam na raspolaganju). Svaki se istrorumunjski entomonim uspoređuje sa sličnima u preostala tri povijesna rumunjska dijalekta (dačkorumunjski, arumunjski i meglenorumunjski). Na kraju etimologijskog članka daje se krajnji etimon.

KLJUČNE RIJEČI: *čakavski, dijalektologija, entomonimi, etimologija, Istra, istrorumunjski.*

0.

Za istrorumunjske oblike koje smo sami zabilježili služimo se grafijom koju smo sastavili za IrLA. Riječ je o prilagođenoj hrvatskoj latinici kojoj su dodani grafemi koji izražavaju istrorumunjske posebne glasove i posebni znakovi za digrame *lj* i *nj*:

ǎ - stražnje muklo *a*

ɛ - jako otvoreno *e*

ə - poluglas, čuje se između *v* i *r* u hrvatskoj riječi *vrt* - odgovara rumunjskome *ă*

č̣ - jako umekšano *č*

ś - umekšano *š*

ẓ̌ - umekšano *ž*

3 - početni glas u tal. *zelo*

ǵ - glas između hrvatskoga *dž* i *đ*

γ - velarni zvučni frikativ, kao u španjolskom *lago*

í - hrvatsko *lj*

ń - hrvatsko *nj*

Naglasak u ir. riječima bilježimo podcrtavanjem naglašenoga vokala, osim *á* koje je uvijek naglašeno. U jednosložnim riječima naglasak se ne bilježi.

Ir. imenice navode se u jednini bez člana, čemu slijede nastavci za određeni član (-u ili -a), za množinu (-o, -e, -č itd.), za množinu s određenim članom (-i, -ele,...) i na kraju odrednica roda (*m.*, *ž.*, *sr.* ili *bg.*¹). Uz infinitiv glagola daje se i oblik za 1. l. jd. prezenta. Za pridjeve se daju i jedninski i množinski oblici za *m.*, *ž.*, *bg.*, i *sr.*

Dijalektalni oblici (hrvatski, slovenski i talijanski) koje smo sami zabilježili navedeni su istom grafijom (naglasak bilježimo kao što je uobičajeno u odgovarajućim dijalektološkim literaturama). Oblici iz literature navode se istom grafijom kao u izvorniku.

U radu smo koristili sljedeće kratice:

- ar. – arumunjski
- bg. – srednji rod rumunjskoga tipa
- bilj. – bilješka
- bug. – bugarski
- češ. – češki
- dr. – dačkorumunjski
- istr. – istriotski
- juž. s. – južna sela
- knjiž. – književni
- lat. – latinski
- mak. – makedonski
- mr. – meglenorumunjski
- njem. – njemački
- npr. – na primjer
- prid. – pridjev
- prslav. – praslavenski
- rum. – rumunjski
- rus. – ruski
- sln. – slovenski
- sr. – srednji rod čakavskoga tipa
- stand. – standardni
- tal. – talijanski
- zam. – zamjenica
- ž. – imenica ženskog roda
- ž. r. – ženski rod

¹ bg. je rumunjski srednji rod (dvorod), a sr. je srednji rod hrvatskoga (čakavskoga) tipa.

1. Muha (*Musca domestica*)

U Šušnjevići *muške*, -a, -e, -ele ž., u Zankovcima *muska*, -a, *mušč*, *mušće* ž., u svim ostalim mjestima *muska*, -a, -e, -ele ž.

Domaći entomonim. Maiorescu ima *muscă* (Vir 135), Byhan *múške* (IrG 284), Popovici *musca* (DRI 128), Puşcariu *muşke* (Sir 316), Cantemir *músche* (Tir 172) < lat. *mūsca*, REW 5766 > dr. *muscă* (DEX 663; IrG 284, s. v. *múške*; DRI 128, s. v. *musca*); ar. *múscă* (DDAr 717; DRI 128, s. v. *musca*), *muscă* (DArM 359), *muşq* (DRI 128, s. v. *musca*); mr. *múscă* (DMr 199; DRI 128, s. v. *musca*).

2. Muha zujara (*Calliphora vomitoria*)

U Novoj Vasi *måre muske*, u Letaju *ča måre muska*, u Mihelima *muska ča måre*, u Zankovcima i Kostrčanu *måre muska*, u Jesenoviku rabe naziv za konjsku muhu: *muska de kål* (v. 3.), a u ostalim mjestima za običnu: *muska*, -a, -e, -ele ž. (v. 1.).

Nazivi su koji nas u ovom odjeljku zanimaju sintagme sastavljene od domaćih elemenata koji u prijevodu znače "velika muha" i "ona velika muha"²: *ča*, pokazni prid. i zam.³ ž. r. [(u Šušnjevići smo zapisali *ca*, u Žejanama *čă*, u ostalim mjestima *ča* – manje-više isto navode i svi ir. repertoari kojima se služimo) < lat. **ecce-illu* (DEX 6) > dr. *acel*, *acela* (DEX 6; DER 43); ar. *aţel* (DDAr 177; DER 43); mr. *tséla* (DMr 307), *ţela* (DER 43)]; *måre* pridjev "velik" [u Žejanama smo zapisali *måre/mårle*, *måre/måra*, *måro*; *mår*, *mår*, *mår*, u Šušnjevići i Novoj Vasi *måre*, *måra/måre*, *måro*; *mar*, *mar*, *mar*, u ostalim juž. s. *måre*, *måre/måra*, *måro*; *mår*, *mår*, *mår* (u literaturi nalazimo: *måre* (SIr 314, DRI 124, DIr 226, IrHR 112), *mare* (Vir 133), *måre* (Tir 170), *mårle* (IrHR 113)) < lat. *mās*, *mārem*, DER 5091⁴ > dr., ar. *måre* (DEX 599, DDAr 656), mr. *mári* (DMr 183)]. Za *muska* v. 1.

3. Konjska muha (*Hipobosca equi*)

U Žejanama, Brgudu, Trkovcima, Zankovcima, Mihelima *muska de kå*, u Šušnjevići *muška li kålu*, u Novoj Vasi *muska lu kålu*, u Jesenoviku, Letaju i Kostrčanu *muska de kål*, u Škabićima *koński komar*.

Ir. repertoari kojima se služimo nemaju odgovarajućih oblika. Svi su zabilježeni entomonimi sintagme, osim u Škabićima, sastavljene od elemenata domaćeg podrijetla.

Naziv *koński komar* mogao je doduše nastati i *in loco* (za čakavske govore ne nalazimo odgovarajućih naziva s *komar*⁵) i to tako što je naziv za obada (*komar* – v. 7.) određen čak. pridjevom *kõnski*, od *kõn* [< prslav. **kon'b* (SES 256)].

Preostale sintagme u osnovi imaju imenicu *muska* "muha" (v. 1.) određenu genitivom od *kå(l)* ili genitivnom sintagmom *de*⁶ [< lat. *de*, REW 2488 > dr. *de*

² Usp. mr. *muscă-mari* "bumbar" (DMr 199, s. v. *múscă*).

³ U našem slučaju pridjev.

⁴ Etimologija je problematična: "El cambio de sentido ha sido expli-cado por Tiktin, por medio de un cruce, poco probable, con *magnus* (...)" (DER 5091).

⁵ Usp. u Brgudu i Čepiću *kõnska mûha*.

⁶ U svim smo ir. mjestima zapisali *de*.

(DEX 262; DER 2797), ar., mr. *di* (DER 2797)]+ *kâ(l)*. Za potonje v. 10. Usp. dr. *múscă de cal* (DEX 663, s. v. *múscă*) i *múskə kajaskə* (IrLA 915 – za Rudnu Glavu); mr. *muscă-di-cal* (DMr 199, s. v. *múscă*).

4. Mušica

U Šušnjevi i Novoj Vasi rekli su nam *mušice*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u svim ostalim mjestima *mušica*, *-a*, *-e*, *-ele* ž.

Zabilježeni nazivi ne označavaju malu muhu, nego cijeli niz sitnih kukaca.

Autori ir. repertoara kojima se služimo nemaju oblika. Držimo da je riječ domaća (koja se poklapa s čak. entomonimima tipa *mušica*) jer postoji u svim rumunjskim dijalektima: dr. *múšită* (DEX 664); ar. *mušită* (DDAr 720), *mushitsă* (DAR 359); mr. *mušitsă* (DMr 199) – autori navedenih rječnika kao etimon daju bug. *mušica*, a Papahagi, uz bugarski, prema izvorima s konca XIX. i početka XX. st. navodi i latinsko rješenje: "lat. **muscea* + *-ită*" (DDAr, loc. cit.). Prije će biti da je riječ o slavizmu⁷. Marko Snoj s. v. *mušica* piše: "Beseda, ki se nar. glasi *măšica*, se je pisno naslonila na *múha*. Vendar *mušica* ni manjšalnica od *múha* (...), temveč se je razvila iz pslovan. **mъšica* 'komar'⁸." (SES 364).

5. Vinska mušica (*Drosophyla melanogaster*)

U Šušnjevi i Novoj Vasi zabilježili smo *mušice de vir*, u svim ostalim mjestima *mušica de vir*, u Letaju i Jesenoviku još i *muška de vir*⁹.

Domaće smo sintagme (ako oblik *mušica* nije čakavizam – v. 4.) u doslovnom značenju "mušica/muha od vina": *mušica* (v. 4.) / *muška* (v. 1.) + *de* (v. 3.) + *vir* "vino" – mi u Žejanama zapisali *vir*, *-u*, *-ure*, *-urle m.*, u svim juž. s. *vir*, *-u*, *-ure*, *-urle bg.*, a u ir. repertoarima kojima se služimo nalazimo također *vir* (IrG 381, Slr 329, VlR 156, DRI 164, TlR 186, DlR 298, IrHR 214) < lat. *vīnum*, REW 9356 > dr. *vin* (DEX 1162), ar.); ar. *vin* (DER 9266), mr. *vin* (DMr 327).

6. Zelena muha (*Lucilia caesar*)

U Šušnjevi i Novoj Vasi rekli su nam *muška verde*, u svim ostalim mjestima *verde muška*.

Domaći sintagmatski nazivi (autori ir. repertoara nemaju sličnih entomonima¹⁰): prid. *verde* "zelen" {u Šušnjevi i Novoj Vasi čuli smo *verde*, *verde*; *verdi/verz*, *verdel/verz*, u ostalim mjestima *verde*, *verde*; *verdi*, *verdel/verdi* [u ir. repertoarima koji su nam na raspolaganju nalazimo *vérde* (IrG 380), *verde* (VlR 156), *verde* (TlR 185), *vérde* za Žejane (IrHR 212 – za Žejane)] < lat. **vīrdis*, REW 9368a.2 > dr. *vérde* (DEX 1156), ar. *veárde* (DDAr 1106), mr. *veárdi* (DMr 324), *viárd* (DMr 325)}. Za *muška* v. 1.

⁷ Cioranescu (DER 5528) daje samo slavensku etimologiju.

⁸ Tomu u prilog ide značenje mr. *mušitsă*: "insectă de felul țânțarului (= vrst komarca – op. autora)" (DMr 199).

⁹ Usp. mr. *muscă-di-vin* (DMr 199, s. v. *múscă*).

¹⁰ Postoji u knjiž. rum.: *muscă-verde* (DEX 663, s. v. *múscă*).

7. Obad (*Tabanus bovinus*)

U Žejanama *komār*, *-u*, *-e*, *-ele* i *-i m.*, u Šušnjevi i Jesenoviku *komār*, *-u*, *-ø*, *-i m.*, u Zankovcima *komor*, *-u*, *-ø*, *-i m.*, u ostalim juž. s. *komar*, *-u*, *-ø*, *-i m.*

U ir. repertoarima kojima se služimo za obada nalazimo samo dva odgovarajuća oblika: Byhan navodi *komór* (IrG 245), Popovici *comāru* (DRI 99).

Entomonimi tipa *komar* u čakavskim govorima označuju uglavnom komarca: npr. na Boljunštini *komār* (RBG), u Brgudu *kōmar* (IrLA 910), u Orlecu na Cresu i Selcima na Braču *komār* (ČDOC 272; RSG 171), u Brusju na Hvaru *komōr* (ČL 435), u Visu *komōr* (LVJ 230), u Vrgadi *kōmār* (RGV 92). Za značenje "obad" imamo potvrde samo za nekoliko mjesta u Istri: u Orbanicima *kōmar* (ČDO 468), u Pićnu *kōmar* (PI 50), u Čepiću (IrLA 898), Svetvincentu, Čabrunićima, Valturi i Ližnjanu (ILA 898) *kōmor*¹¹. U drugim slavenskim idiomima¹² oblici tipa *komar* označuju komarca: sln. *komár* (SSKJ-cd), rus., češ. *komár* (SES 251), mak. *komap* (MSS 173), bug. *komār* (TP 264) < prslav. **komarъ* (SES 251). Ir. entomonimi bi mogli biti domaći: u mr. imamo posuđenicu iz bugarskoga *cómār* "obad" (DMr 76)¹³. Značenje je "obad" riječ dakle dobila u rumunjskom jezičnom sustavu. U tom slučaju čakavski oblici tipa *komar* prvotno su značenje "komarac", naslanjajući se na ir. sličnozvučnice promijenili u "obad".¹⁴

Zanimljiv je slučaj u Žejanama. Za obada vele *komār*, a za komarca *komar*, *-u*, *komarci*, *komarci m.* (ovaj je oblik posuđen iz čakavskoga, naslonjen na vlastite entomonime za obada) – množinski oblici tvoreni su prema hrv. *komarac*, *komarci*, što u ir. sustavu nije neuobičajeno.

8. Krpelj (*Ixodes ricinus*)

U Žejanama, Šušnjevi, Brdu, Trkovcima i Kostrčanu smo čuli *kārpelj*, *-u*, *-ø*, *-i m.*, u Škabićima *kārpelj*, *-u*, *-e*, *-ele* bg. U Novoj Vasi, Jesenoviku, Letaju, Zankovcima i Mihelima razlikuju naziv za krpelja koji je pun krvi od naziva za krpelja koji nije; za potonjega vele *kārpelj*, *-u*, *-ø*, *-i m.*, a za prepunoga krvi u Novoj Vasi *kārpūše*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u Jesenoviku, Zankovcima i Mielima *kārpūša*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u Letaju *kārpūčka*, *-a*, *-e*, *-ele* ž.

Od autora ir. repertoara kojima se služimo samo Kovačec donosi entomonim koji je zabilježio u Šušnjevi: *cārpúčke* (IrHR 48).

¹¹ Entomonim su preuzeli i govornici istriotskoga u Šišanu: 'komor. Uza nj Šišanci rabe i domaći naziv *ta'van* (ILA 898); u Rovinju *ta'vana* i *tava'nela*, u Balama, Vodnjanu i Galijani *tava'nela* (ILA 898). Riječ poznata i u mlet.: *tavan*, *tavana*, *tavana* (VG 1142), *tavan* (GDDT 725) i u furlanskom: *tavan* (PIRONA 1178) *tavan* (FSS 810) < lat. *tabānus*, REW 8507.1 [> rum. *tăun* (DEX 1076)]. Tal. *tafano* (DLI-cd) < lat. **tafānus*, REW 8507.2: "Da una var. dial. **tafanu(m)* (rappresentata nell'onomastica etrusca) per *tabanu(m)* (che pur ha suoi propri continuatori: V., p. es., C. Tagliavini in RLiR IX 1933c, 317-319, e, in particolare, nell'Italia merid., ciò che toglie forza all'ipotesi di una sua provenienza osco-umbra). Forse di provenienza etrusca." (DELI-cd).

¹² I u ARJ V/236 s. v. *kōmār* daje se samo značenje "komarac". I Skok uz natuknicu *kōmār* (koju navodi prema Karadžiću), uz napomenu "običnije sa deminutivnim sufiksom -*ьc komārac*" daje samo značenje "Culex" (SKOK II/132).

¹³ Za druga dva rum. dijalekta ne nalazimo potvrda.

¹⁴ Oblici tipa *komar* u istarskim čakavskim govorima označuju ili jednog ili drugog kukca.

Entomonimi su zapravo u krajnjoj liniji domaćeg, rumunjskog podrijetla, premda preoblikovani čakavskim rumunjizmima. U čakavskim repertoarima s kojima raspolažemo prevladavaju oblici tipa *krpelj*: *křpelj* (RGK 129), *krpej* (RB 41), *krpelj* [*křpelj*] (RMGM 67), *krpalj* [*'krpalj*] (DCM 77), *krpěl* (RGV 99¹⁵), *krpěj* (RSG 180), u Valturi i Čabrunićima¹⁶ *krpūša*, u Svetvinčentu, Čabrunićima i Ližnjanu *krpēja*, u Svetvinčentu *krpěl* (ILA 920), u Brgudu *kərpūša*, u Čepiću *kərpūčka* (IrLA 920). Skok ima *křpuša* (Dubrovnik, Boka, Bakar), navodi i istarski oblik *krpūša* (Vodice). S. v. se bavi i oblicima tipa *krpelj* i za jedne i druge veli da "riječ je pastirski termin, zacijelo leksički relikv iz jezika srednjovjekovnih Vlaha (...). Nalazi se još u arb. (sc. albanskom) *kəpushə* f. Prema tom refleksu hrv.-srp. *r* je nastao iz rumunjskog reduciranog glasa *ă*, koji je zamijenjen u bugarskom sa *a*." (SKOK II/211). Na istom mjestu oblike tipa *krpelj* tumači zamjenom dočetka *-uša* > *-elj* prema *smrdelj*. Kako smo rekli, ir. su se entomonimi oblikom naslonili na čakavske, no u pet su mjesta (Novoj Vasi, Jesenoviku, Letaju, Zankovcima i Mihelima) sačuvali semantičku opreku "krpelj pun krvi" vs. "krpelj koji se nije nasisao krvi", tj. "veći krpelj" vs. "manji krpelj", što nalazimo i u arumunjskim i u meglenorumunjskim govorima¹⁷: ar. *căpuși* "голем крлеж"¹⁸ (DArM 127); mr.: *căpușă* "când căpușa este mai mică, se numește cărtșan"¹⁹ (DMr 59). Za dr. nismo mogli potvrditi ovu opreku: *căpușă* (DEX 151), a ni u ostala dva arumunjska rječnika koja imamo na raspolaganju: *căpuși* (DAr 202, s. v. *căpușă*), *căpușe* (DDAr 271).

Navedeni rumunjski oblici umanjene su na *-ușă* od *cap* "glava" (DEX 133) < lat. *caput*, *-ite*, REW 1668²⁰. Za rum. *cap* Cioranescu rekonstruirala vlat. **capum* pod koji svodi i oblike tipa *căpușă* (DER 1396).²¹

9. Uš (Pediculus humanus)

U svim je mjestima naziv za uš jedinstven: *peduklu*, *peduklu*, *pedukli*, *pedukli* m.

Byhan je zabilježio *pedukl'u* (IrG 304), Maiorescu *pěduchiu* (Vir 139), Popovici *peduclu* (DRI 134), Cantemir *peducl'* (Tir 175), Sârbu i Frățilă *peducl'e* (Dir 248) i Kovačec za Šušnjevicu, Novu Vas i Žejane *peducl'u* (IrHR 145). Domaća riječ: dr. *padukje* (IrLA 902 – za Rudnu Glavu u Srbiji), *păduche* (DEX 762), ar. *piducl'iu* (DDAr 842), *piduclju* (DArM 414), mr. *piducl'u* (DMr 221) < lat. *pēdūcūlus*, REW 6361.

¹⁵ Uz natuknicu daje istarski entomonim *krpūša*.

¹⁶ U Čabrunićima u značenju "veći obad".

¹⁷ Koliko nam je poznato ova opozicija ne postoji u slavenskim govorima.

¹⁸ = veliki krpelj. Naziv za manjeg ne možemo pronaći.

¹⁹ = kad je krpelj manji, zove se *cărtșan* – Capidan tu natuknicu na knjiž. rum. tumači samo opisno: "Căpușa mai mică de culoare roșiu-cafenie; se pune pe boi, capre și chiar oameni." (DMr 62).

²⁰ S. v. navodi i rum. *căpușă*.

²¹ Cioranescu u članku navodi za srpski *kapuša*, no mi taj oblik nismo potvrdili ni u ARJ, ni u CP¹, ni u CP², a ni u PCX. Tamo nalazimo samo tip s *-r-*: *křpuša* (ARJ V/630, PCX 10/658, CP² I/433).

9.1. Gnjida

U Žejanama *lindira*, *-a*, *lindir*, *-rle* ž., u Šušnjevi i Novoj Vasi *lindirē*, *-a*, *-e*, *-rle* ž., u ostalim juž. s. *lindira*, *-a*, *-e*, *-rle* ž.

Domaća riječ. Byhan ima *lindirē* (IrG 265), Popovici *lindirē* (DRI 120), Kovačec za Novu Vas i Šušnjevicu *lindirē*, za Žejane *lindira* (IrHR 105) < lat. *lëndine*, REW 4978.2 > dr. *lindinā* (DRI 120, s. v. *lindirē*; DEX 574), ar. *lindinā* (DDAr 631; DRI 120, s. v. *lindirē*), mr. *lindinā* (DMr 170).

9.2. Ušljiv

U Žejanama smo zapisali *ušljiv*, *-a*, *-o*; *-i*, *-e*, *-i prid.*, u juž. s. *pedukliv*, *-a*, *-o*; *-i*, *-e*, *-i prid.*

Autori ir. repertoara kojima se služimo ne donose oblika sličnih navedenim.

Žejanski naziv svakako je novija posuđenica i potječe od standardnoga hrvatskoga jezika (utjecaj škole): *ušljiv* (RHJ 1324), pridjevka izvedenica od *uš* (AnRHJ 1268)²² < prslav. **uššb* (SES 701).

U južnim selima zabilježili smo hibridizirani pridjev prema čakavskom modelu: na domaću osnovicu *peduklu* (v. 9.) dodan je čakavski dočetak *-(l)iv*. Domaće **peduklos* ni opetovanim provjerama nismo mogli potvrditi. Dr. *pāduchiós* (DEX 762), ar. *piducl'ios* (DDAr 842), *piducljios* (DaRM 414), mr. *piducl'ós* (DMr 221).

9.2.1. Ušljivac

U Žejanama smo zabilježili *peduklār*, *-u*, *-ø*, *-i m.*, u svim juž. s. *peduklivac*, *-u*, *peduklivci*, *peduklivci m.*

Od autora ir. repertoara kojima se služimo samo Kovačec navodi oblik (također za Žejane): *peducl'ār* (IrHR 144), izvedenica od *peduklu* (v. 9.) na domaći dočetak *-ār*. U južnim selima izraze tipa *peduklār* nismo mogli potvrditi. Tamo su riječ dobili tako što su na pridjev *pedukliv* (v. 9.2.) dodali svome izgovoru prilagođeni čak. dočetak *-ac*, stvorivši hibrid s domaćom osnovicom i dva strana sufiksa.

10. Buha (Pulex irritans)

U Žejanama *pureč*, *-u*, *-e*, *-ele m.*, u Brdu i Škabićima *pureč*, *-u*, *-e*, *-ele bg.*, u Šušnjevi *puracu*, *puracu*, *puracu*, *purac*, *puraci m.*, u stalim juž. s. *pureč*, *-u*, *-ø*, *-i m.*

Domaća riječ. Maiorescu donosi *purec*, *puric* (VIrR 119), Byhan *púretš* (IrG 323), Popovici *purec*, *pureš* (DRI 142), Cantemir *púrec* (Tir 177), Kovačec za Novu Vas *púreč* (IrHR 161) < lat. *pūlex*, *-lice*, REW 6816 > dr. *purik* (IrLA 905 – za Rudnu Glavu), *púrice* (DEX 873), *purice* (IrG 323, s.v. *púretš*), ar. *púric* (DDAr 896), *purik* (IrG 323, s.v. *púretš*), *puric* (DaRM 445; DRI 142, s. v. *purec*), mr. *púric*, *púrits* (DMr 241), *puric* (DRI 142, s. v. *purec*).

²² U čakavskom imamo tip *šenac*: npr. na Boljunštini *šenac* → *šenčif* (RBG), na Roveriji *šenac* → *šenčljiv* (RR) – odgovara stand. hrv. *ušénac* (RHJ 1324, s. v. *ušenci*).

11. Vilin konjic (*Aeschna cyanea*)

U Žejanama *kaliču lu domniču*, u Šušnjevići *kaliču lu domniču*, u Novoj Vasi, Jesenoviku i Letaju *kaliču lu domniču*, u Brdu, Škabićima, Trkocima i Zankocima *kalič*, *-u*, *-ø*, *-i m.*, u Mihelima i Kostrčanu *prekinenica*, *-a*, *-e*, *-ele ž.*, u Jesenoviku još i *iropłāncič*, *-u*, *-ø*, *-i m.*

Za entomonime *prekinenica* i *iropłāncič* ne nalazimo paralela u ir. repertoarima koji su nam na raspolaganju. Riječ je o posuđenicama iz kojega čakavskoga govora – entomonime ne možemo potvrditi ni u čakavskim repertoarima kojima se služimo. Prvi je izvedenica na *-ica* od pridjeva *prekinjen* [< prslav. **ky(d)nq̃ti* "vreći" (SES 230, s. v. *-kiniti*)] – naziv duguje postanje obliku tijela kukca čiji je poveći zadak od ostatka tijela uočljivo odijeljen. Naziv *iropłāncič* (umanjenica od *iropłan* "zrakoplov") metaforičan je – kukac zbog dugih krila smještenih na prvoj trećini tijela doista podsjeća na zrakoplov²³. Riječi tipa *iropłan* i sl. odgovaraju standardnohrvatskoj zastarjelici *aeròplān* (RHJ 6) < franc. *aéroplane* (SES 3)²⁴.

Nazivi su tipa *kaliču lu domniču* domaće sintagme (ir. repertoari kojima se služimo ne donose sličnih oblika) kojima je u osnovi "konj": u svim smo anketiranim mjestima zapisali *kā*, *kālu*, *kāl*, *kāli m.* [*cal* (Vir 112), *ca* (Tir 159), *cā* (Dir 194; IrHR 44)] < lat. *cabāllus*, REW 1440 > dr. *cal* (DEX 125), dr. *calu* (DAr 167, s. v. *cal*), *cal* (DDAr 238; DArM 113), mr. *cał* (DMr 55). Drugi dio sintagmi genitiv je od "Isus": u svim smo anketiranim mjestima čuli *domnič*, *-u m.*, hibridna umanjenica na *-ič* od *domn* "Bog" – u Žejanama, Šušnjevići, Novoj Vasi i Jesenoviku zapisali smo *domnu*, *domnu*, *domni*, *domni m.*, u ostalim mjestima *domn*, *-u*, *domni*, *domni m.* Od autora ir. repertoara kojima se služimo samo Sârbu i Frățilă imaju izraz za Isusa i za Boga, *domnič*, *domn* (Dir 208), ostali samo za Boga: *domnu* (DRI 107), *dómnu* (IrG 209; IrHR 70), *domn* (Tir 164) < lat. *dōmnus*, REW 2741.2. Ir. entomonim na oba se plana poklapa s arumunjskim nazivom *cālu al Dumnidzā'ū* (DDAr 238, s. v. *cal*), *callu allu Dumniđā* (DAr 167, s. v. *cal*)²⁵

Sem "konj, mali konj; kobila, mala kobila" za ovoga kukca (i za druge kukce) čest je i u drugim entomonimijama: [npr. tal. *cavalletta* "nome comune di molte specie d'Insetti Ortoteri, recanti danni alle coltivazioni" (DLI-cd); sln. *kobilica* "žučelka zelene barve z zelo dolgima zadnjima nogama (sc. skakavac)" (SSKJ-cd); njem. *heupferd* "(dolgoroga) kobilica" (VNSS-cd)²⁶; hrv. *kōnic* "skakavac iz porodice konjica", *vilin konjic* "vrsta kukca koji leti uz vode" (RHJ 484)]. Čini se da su nazivi ovoga tipa najprije označavali skakavce čije je skakanje uspoređeno s konjskim, a kasnije pokrili i druge vrste.

Entomonim *kalič* hibridna je umanjenica na *-ič*.

Čepićki entomonim *koñić* (IrLA 889) ne uklapa se u čakavski (ni šire hrvatski) entomonimijski tip za kukca o kojem razglabamo, pa držimo da je posuđen iz nekog ir. govora.

²³ Ili helikopter, kako ga vide govornici istriotskoga u Šišanu: *li'kotoero* (ILA 889).

²⁴ "Beseda je za potrebe sodobne tehnike zložena iz gr. *aēr* 'zrak' in lat. *planus* 'potepuh'. Prvotni pomen je torej 'zračni potepuh'." (ibidem).

²⁵ Za vilinoga konjica u stand. rumunjskome koristi se sintagma *calul-dracului* (DEX 125, s. v. *cal*) – *dracului* = gen. od *drac* "vrag" (DEX 317) < lat. *draco*, *-one* "zmaj", REW 2759.

²⁶ Njem. *Pferd* "konj" (VNSS-cd).

12. Mrav (Formica)

U Žejanama vele *furniȳa*, *-a*, *furniž*, *-ile* ž., u Šušnjevići *furnige*, *-a*, *furniz*, *-ile* ž. i *furnigē*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u Novoj Vasi *fornige*, *-a*, *forniz*, *-ile* ž. i *fornigē*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u ostalim juž. s. *furniȳa*, *-a*, *furniž*, *-ile* ž., u Jesenoviku i Letaju još i *furniȳa*, *-a*, *-e*, *-ele* ž.

Domaći entomonim. Byhan ima *furnige* (IrG 221), Popovici *furniga* (DRI 111), Pušcariu *furnigē* (Sir 310), Cantemir *furnighe* (Tir 166), Kovačec *furniȳa* za Žejane i *furnigē* za Šušnjeviću i Novu Vas (IrHR 82) < lat. *furmīca*, REW 3445 > dr. *furniȳka* (IrLA 913 – za Rudnu Glavu), *furnicā* (DEX 406); ar. *furnicā* i *furnigā* (DDAr 481), *furnigā* (DArM 245); mr. *furnigā* i *furnicā* (DMr 133).

12.1. Mravinjak

U Žejanama smo zabilježili *furniȳār*, *-u*, *-e*, *-rle* m., u Šušnjevići i Novoj Vasi *furnigāl*, *-u*, *-o*, *-i* m., u Novoj Vasi još i *furnigār*, *-u*, *-o*, *-i* m., u Brdu i Mihelima *braviṅnak*, *-u*, *braviṅnač*, *braviṅnaki* m., u ostalim juž. s. *braviṅnak*, *-u*, *-o*, *-i* m.

Nazivi tipa *furnigār* domaći su. I Kovačec za Žejane bilježi isti naziv ali drukčijeg morfološkog tipa: *furniȳār*, *-u*, *-o*, *-i*, a za Novu je Vas zapisao samo *furnigāl*, *-u*, *-o*, *-i* (IrHR 82). Ostali ne donose riječ. Postoji i u drugim rumunjskim dijalektima: dr. *furnicār* (DEX 406); ar. *furnigar* (DArM 245); mr. *furnigār* (DMr 133). Izvedenice na *-ar* (< lat. *-arium*)²⁷.

Nazivi tipa *braviṅnak* posuđeni su iz nekog istarskog čakavskog govora [čakavski repertoari kojima se služimo nemaju oblik, no imamo više vlastitih potvrda za Istru (npr. u Kršanu *brävīnak*) – južnije od Rijeke, koliko nam je poznato, riječ nije u uporabi], izvedenica od *bravinac* [tip poznat i u slovenskoj (npr. u Svetom Antonu kod Kopra *br'vinc* – NSSA 18; sami smo u Kortama čuli *bravīnc*, u Maliji *bərvīnc*) i u hrvatskoj Istri (potvrdu nalazimo samo u Milevoja za Labin: *bravīnac* – RLC 54, a sami smo u više mjesta čuli *bravīnac* i sl.). Isto što i *mravinac* i sl. s promjenom *m* → *b* (npr. u Svetvinčentu *mravīnac* – ILA 913; Čepiću *mravūnac* – IrLA 913), od *mrav* (diljem Istre i Dalmacije) < prslav. **morvъ* (HER 425).

13. Pčela (Apis mellifica)

U Žejanama smo zabilježili *albīre*, *-a*, *albīr*, *-le* ž., u Šušnjevići *celice*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u Novoj Vasi *čelice*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u ostalim juž. s. *čelica*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., u Šušnjevići još i *cele*, *-a*, *-e*, *-ele* ž., a u Novoj Vasi, Trkovicima, Mihelima i Zankovicima još i *čela*, *-a*, *-e*, *-ele* ž.

Byhan ima *albire*, *-re* (IrG 185) i *tšélitse* (IrG 365), Maiorescu *albira*, mn. *albire* (Vlr 106), Popovici *albire* (DRI 87) i *celițe*, *-a* (DRI 105), Cantemir *albire*, *-r* (Tir 157), Sârbu i Frățilă *abira*, *-e* (Dir 186), Kovačec *albīre*, *-a*, *albīr*, *-le* za Žejane (IrHR 22).

Žejanski je entomonim domaćeg podrijetla: dr., mr. *albīnā* (DEX 24, DMr 10), ar. *alcīnā* (DDAr 82), *alghinā* (DAr 35, s. v. *albinā*) < lat. *alvīna* "košnica", REW 393.

²⁷ Capidan za mr. *furnigār* rekonstruirao lat. **formicarium* (DMr 133).

Nazivi tipa *čela* i *čelica* posuđenice su iz čakavskih govora: npr. *čēla* u Čepiću (IrLA 1565), Svetvinčentu, Čabrunićima, Valturi i Ližnjanu (ILA 1565), u Brusju na Hvaru *čelà* i *čelica* (ČL 109), u Belom *čēla* i *čēlica* (BBT 64), u Senju *čelà* (SR 16)²⁸ < prslav. **bъčela* ili **bъčela* (SES 67, s. v. *čebēla*).

13.1. Žalac

U Žejanama *āku de albire*, u Šušnjevići *āku de celice*, u Novoj Vasi *āku de čelice*, u Zankovcima *āku de čela*, u ostalim juž. s. *āku de čelica*.

Svi su zabilježeni nazivi sintagme u značenju "pčelina igla", tj. doslovce "igla od pčele".

Prvi je elemenat navedenih sintagmi, *āku* "igla", domaći: za šivaću smo iglu²⁹ u Žejanama zapisali *āk*, *-u*, *-ure*, *-urle m*, u Šušnjevići, Novoj Vasi, Jesenoviku i Letaju *āk*, *-u*, *-ø*, *-i m*, u Brdu, Trkovicima, Zankovcima, Mihelima i Kostrčanu *āk*, *-u*, *āč*, *-i m*, u Škabićima *āk*, *-u*, *āče*, *-ele bg*, u Šušnjevići i Jesenoviku još i *āk*, *-u*, *-ure*, *-urle bg* (IrLA 683). Pušcariu je zapisao *āc* (SĪr 301), Sârbu i Frătilă *āc*, *-ure* (DĪr 186) i *uāc*, *-ure* (DĪr 291), Kovačec u Žejanama *āc*, *-u*, *-urle* (IrHR 20) – dr., ar., mr. *ac* (DEX 5; DDAr; 51, DMr 7) < lat. *acus*, REW 130. Drugi elemenat sintagmi, *de*, također je domaći (< lat. *de*, REW 2488), a za treći, *albire*, *čelica*, v. 13.

13.2. Med

U Žejanama *młāre*, *-ele*, *młāre*, *-erle ž* (?), u Šušnjevići i Novoj Vasi *młāre*, *-a*, *-e*, *-ele ž*, u ostalim juž. s. *młāre*, *-a*, *-e*, *-ele ž*, u Letaju, Brdu, Škabićima, Trkovicima, Zankovcima, Mihelima i Kostrčanu još i *med*, *-u*, *-ure*, *-urle bg*, a u Letaju, Zankovcima, Mihelima i Kostrčanu još i *med*, *-u*, *-ø*, *-i m*.

Oblici su tipa *młāre* domaći [Byhan ima *młōre* (IrG 279), Maiorescu *mliare*, *mīarā*, *mliarā*, *mniere* (VĪr 134), Popovici *młāre*, *-a* (DRI 126), Cantemir *młāre* (TĪr 171), Sârbu i Frătilă *młāre* (DĪr 229), Kovačec *młāre*, *-a* za Šušnjeviću i Zankovce i *młāre*, *-ele mn.* za Žejane (IrHR 119)], prisutni i u drugim rumunjskim dijalektima: dr. *miere* (DEX 632), ar. *n'eare* (DDAr 794), *ñere*, *ñare* (DER 5262), mr. *ñari* (DMr 210), (*m*)*ñari* (DER 5262) < lat. **melem* (DER 5262), izvedenica od *měl*, REW 5469.

Oblici tipa *med* (*mêd*, *mêd* - diljem čakavskih područja) posuđeni su iz čakavskih govora: npr. u Brgudu *mêd*, u Čepiću *mêd* (IrLA 1574) < stslav. **medь* (SES 330). Od ir. repertoara s kojima raspoložemo samo u Cantemira nalazimo *med* (TĪr 170).

13.3. Roj (o pčelama)

U Žejanama *roj*, *-u*, *-ure*, *-urle m*, u Šušnjevići, Brdu, Škabićima, Mihelima i Kostrčanu *roj*, *-u*, *-ure*, *-urle bg*, u Novoj Vasi, Jesenoviku, Letaju, Trkovicima, Zankovcima, Mihelima i Kostrčanu *roj*, *-u*, *-ø*, *-i m*.

Na ovom će se mjestu obraditi i gore navedene imenice i glagol pod 13.3.1.

²⁸ U Brgudu *pčēla* (IrLA 1565) prema standardnome hrvatskome *pčēla* (RHJ 813).

²⁹ Usp. u Čepiću *igla* "žalac" (IrLA 1566) < prslav. **igьbla* (SES 181).

Pušcariu donosi samo imenicu *roj* (Slr 323), a Cantemir samo glagol *roji* (Tlr 178). Ostali nemaju. Premda se navedeni oblici poklapaju s čakavskim [npr. u Brgudu *ròj*, u Čepiću *rôj* (IrLA 1571), u Svetvinčentu, Čabrunićima i Valturi također *rôj* (ILA 1571); u Brgudu *pčële se ròje*, u Čepiću i Valturi *rojît se* (IrLA 1572, ILA 1572), u Svetvinčentu i Čabrunićima *rojîti se* (ILA 1572)], radije ih tumačimo kao domaće posuđenice iz slavenskoga, vjerojatno bugarskoga (*pož*, TP 678) ili srpskoga [*rôj*, *ròjiti se* (CP² II/893) < prslav. **rojъ*, (SES 543)] koje su Istrorumunji imali u svom leksiku i prije prelaska Dunava: dr. *roi* (im.), *roi* (gl.); ar. *roïû* (im.), *ruëscu* (gl.) (DDAr 908); mr. *rói* (im.), *ruiés* (gl.) (DMr 250, 252).

13.3.1. Rojiti se (o pčelama)

U Šušnjevcici smo zabilježili *rojî se*, *me rojêšk*, u svim ostalim mjestima *rojî se*, *me rojes*. V. 13.3.

ABECEDNI POPIS SUSTAVNIH NAZIVA OBRAĐENIH ENTOMONIMA

Aeschna cyanea – 11.
 Apis melifica – 13.
 Calliphora vomitoria – 2.
 Drosophyla melanogaster – 5.
 Formica – 12.
 Hipobosca equi – 3.
 Ixodes ricinus – 8.
 Musca domestica – 1.
 Pediculus humanus – 9.
 Pulex irritans – 10.
 Tabanus bovinus – 7.

ABECEDNI POPIS PRIKUPLJENIH ISTRORUMUNJSKIH OBLIKA

álbire – 13.	furnigâr – 12.1.	lîndire – 9.1.
âk – 13.1.	furniyâr – 12.1.	mâre – 2.
âku de álbire – 13.1.	furnige – 12.	mâre <i>muška</i> – 2.
âku de celice – 13.1.	kâ – 11.	mâre <i>muške</i> – 2.
âku de čela – 13.1.	kaljcu lu domnicu – 11.	mâre – 13.2.
âku de čelica – 13.1.	kaljč – 11.	<i>muška</i> – 1.; 2.
âku de čelice – 13.1.	kaljču lu domničū – 11.	<i>muška</i> ča mâre – 2.
ča mâre <i>muška</i> – 2.	kaljču lu domničū – 11.	<i>muška</i> de kâ – 3.
de – bilj. 6.	kârpel – 8.	<i>muška</i> de kâl – 2.; 3.
domn – 11.	kârpučka – 8.	<i>muška</i> de vir – 5.
domnič – 11.	kârpūša – 8.	<i>muška</i> lu kâlū – 3.
domnu – 11.	kârpūše – 8.	<i>muška</i> vërde – 6.
fârnige – 12.	komâr – 7.	<i>mušica</i> – 4.
furniga – 12.	komor – 7.	<i>mušica</i> de vir – 5.
furniya – 12.	koňski komar – 3.	<i>mušice</i> – 4.
furnigâl – 12.1.	lîndira – 9.1.	<i>mušice</i> de vir – 5.

muške – 1.	*peduklōs – 9.2.	roji se – 13.3.1.
muška li kálu – 3.	pureč – 10.	verde – 6.
peduklār – 9.2.1.	puracu – 10.	verde – 6.
peduklīv – 9.2.	peduklu – 9.	verde muska – 6.
peduklīvəc – 9.2.1.	roj – 13. 3.	vir – 5.

BIBLIOGRAFIJA S KRATICAMA

- AnRHJ – Vladimir Anić, *Rječnik hrvatskoga jezika*, Novi Liber, Zagreb, 1998.
- ARJ – *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I-XXIII, HAZU (tada JAZU), Zagreb, 1880.–1976.
- BBT – Nikola Velčić, *Besedar Bejske Tramuntane*, Mali Lošinj – Beli – Rijeka, 2003.
- CP¹ – Vuk Stefanović Karadžić, *Srpski rječnik*, Prosveta-Nolit, Beograd, 1987. (preisak izdanja iz 1818.)
- CP² – Vuk Stefanović Karadžić, *Srpski rječnik*, Prosveta, Beograd, 1964. (prema izdanju iz 1852.)
- ČDO – Janneke Kalsbeek, *The Čakavian Dialect of Orbanići near Žminj in Istria*, Editions Rodopi B. V., Amsterdam-Atlanta, 1998.
- ČDOC – Hubrecht Peter Houtzagers, *The Čakavian Dialect of Orlec on the Island of Cres*, Amsterdam, 1953.
- ČL – Mate Hraste & Petar Šimunović, *Čakavisches-deutsches Lexicon*, knj. I, Böhlau Verlag, Köln-Wien, 1979.
- DARm – Dina Cuvata, *Dictionar armănescu – machidunescu*, Skopje, 2006.
- DCM – Walter Breu & Giovanni Piccoli, *Dizionario croato molisano di Acquaviva Collecroce*, Campobasso, 2000.
- DDAr – Tache Papahagi, *Dicționarul dialectului aromân*, Editura Academiei Republicii Populare Romîne, Bukurešt, 1963.
- DELI-cd – Manlio Cortelazzo & Paolo Zolli, *Dizionario Etimologico della Lingua Italiana*, Bologna, 1999. (izdanje na CD-u).
- DER – Alejandro Cioranescu, *Diccionario etimologico rumano*, Tenerife, Madrid, 1966.
- DEX – *Dicționarul explicativ al limbii române*, Univers Enciclopedic, Bukurešt, 1998.
- DLI-cd – Giacomo Devoto & Gian Carlo Oli, *Il Dizionario della Lingua Italiana*, Firenze, 2003. (izdanje na CD-u).
- DMr – Theodor Capidan, *Meglenoromâni III, Dicționar meglenoromân*, Bukurešt, bng.

- DRI – Josif Popovici, *Dialectele romîne*, IX: Dialectele romîne din Istria, partea a 2^A (texte și glosar), Halle A. D. S., Editura autorului, 1909.
- FSS – Marijan Brecelj, *Furlansko-slovenski slovar*, Nova Gorica, 2005.
- GDDT – Mario Doria, *Grande dizionario del dialetto triestino*, Trst, 1984.
- HER – Alemko Gluhak, *Hrvatski etimološki rječnik*, Zagreb, 1993.
- ILA – Goran Filipi & Barbara Buršić Giudici, *Istriotski lingvistički atlas*, Znanstvena udruga Mediteran, Pula, 1998.
- IrG – Arthur Byhan, *Istrorumänisches Glossar*, u: *Iahresbericht des Instituts für rumänische Sprache*, 4, Leipzig, 1899, str. 174-396.
- IrHR – August Kovačec, *Istrorumunjsko-hrvatski rječnik s gramatikom i tekstovima*, Znanstvena udruga Mediteran, Pula, 1998.
- IrLA – Goran Filipi, *Istrorumunjski lingvistički atlas / Atlasul Lingvistic Istroromân / Atlante Linguistico Istro-rumeno*, Pula, 2002.
- LVJ – Andro Roki Fortunato, *Libar viškiga jazika*, samonaklada, Toronto, 1977.
- NSSA – Dušan Jakomin, *Narečni slovar Sv. Antona pri Koprju*, Trst, 1955.
- PCX – *Rečnik srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika*, 1-15 (A-nokavac), Institut za srpskohrvatski jezik (knj. 15 Institut za srpski jezik), Beograd, 1959. – 1996.
- PI – Šime Ružić Sudčev, *Pičan i pičònski idiomi*, C.A.S.H., Pula, 1999.
- PIRONA – Giulio Andrea Pirona, Ercole Carletti, Giov. Batt. Corgnali, *Il nuovo Pirona: vocabolario friulano*, Udine, 1996.
- RB – Ante Bačić Fratrić, *Rječnik blatskog govora hrvatskog jezika na književni jezik rastumačen*, samoizdanje, Blato, 1988.
- RBG – Ivan Francetić, *Rječnik boljunskih govora* (rukopis s konca pedesetih, početka šezdesetih godina 20. st., nalazi se na Odjelu za humanističke znanosti Sveučilišta "Juraj Dobrila" u Puli).
- REW – W. Meyer-Lübke, *Romanisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1972.
- RGK – Tomislav Maričić Kukljičanin, *Rječnik govora mjesta Kukljice*, Matica hrvatska, Zadar, 2000.
- RGV – Blaž Jurišić, *Rječnik govora otoka Vrgade*, II, JAZU (danas HAZU) Zagreb, 1973.
- RHJ – *Rječnik hrvatskoga jezika*, Zagreb, 2000.
- RLC – Marijan Milevoj, *Gonan po nase (rječnik labinske cakavice)*, Labin, 2006.
- SES – Marko Snoj, *Slovenski etimološki slovar*, Ljubljana, 1997.
- Sr – Sextil Pușcariu, *Studii istroromâne*, III, Cvltvra Națională, Bukurešt, 1929.

SKOK – Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I-IV, JAZU (danas HAZU) Zagreb, 1971. – 1974.

SR – Milan Moguš, *Senjski rječnik*, Zagreb – Senj, 2002.

SSKJ-cd – *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, izdanje na CD-u, Ljubljana, bez naznake godine.

TIr – Traian Cantemir, *Texte istroromâne*, Editura Academiei Republicii Populare Române, Bukurešt, 1959.

VG – Enrico Rosamani, *Vocabolario giuliano*, LINT, Trst, 1999.

VIr – Ioan Maiorescu, *Itinerario in Istria e vocabolario istriano-romeno*, Edizioni Parnaso, Trst, 1996.

VNSS-cd – Doris Debenjak, Božidar Debenjak, Primož Debenjak, *Veliki nemško-slovenski slovar*, Ljubljana, 1993.

ENTOMONIMI ISTRORUMENI D'ORIGINE NOSTRANA

Nel presente lavoro viene elaborata una parte della terminologia degli insetti. I vocaboli sono stati raccolti durante le interviste per l'IrLA con le verifiche successive. Nel saggio sono stati elaborati 21 entomonimi istrorumeni d'origine nostrana. Nell'entomonimia istrorumena prevalgono le forme prestate dagli idiomi ciacavi (anche questi termini, se sinonimi di quelli trattati, sono stati elaborati in questo lavoro). Le forme nostrane non superano un terzo del materiale raccolto (forme ibride comprese). Da evidenziare che abbiamo interpretato piuttosto come nostrani anche alcuni termini presenti in tutti i dialetti rumeni, nonostante corrispondano perfettamente alle forme rispettive ciacave (p. es. *roj*, *roji se* – ciacavo: *roj*, *rojiti se*). Accanto alle forme raccolte si riportano anche quelle segnate nei repertori istrorumeni da Maiorescu a Kovačec. Le voci appartenenti al corpus rumeno, si paragonano regolarmente con le forme degli altri tre dialetti rumeni (dacorumeno, arumeno e meglenorumeno) fino ad arrivare alla proposta etimologica. Alla fine del lavoro troviamo due indici: quello delle forme latine e quello delle forme istrorumene raccolte.

PAROLE CHIAVE: *ciacavo, dialettologia, entomonimi, etimologia, Istria, istrorumeno.*